

Faktor Merde

Paul West
znovu ve střetu
s pařížskou
byrokracií

Stephen
Clark e

PLUS

Faktor Merde

Stephen
Clark e

Preložil Richard Podaný

© 2012, Stephen Clarke

Translation © Richard Podaný, 2013

Cover illustration © Jakub Požár, 2013

ISBN 978-80-259-0163-2

Věnuji tento román všem, kdo mi v posledních třech letech psali
a ptali se mě: „Kdy už konečně vyjde další román o Paulu Westovi?“
Merci za optání.

„Angličtina zkazila myšlení mých poddaných. Nesmíme vystavit
příští pokolení nebezpečí, že bude tímto jazykem przněno.“

FRANCOUZSKÝ KRÁL LUDVÍK XV. (1715–1774)

„Die Erde hat mich wieder.“

(„A Země má mě zase.“)

J. W. GOETHE, FAUST

„Die Merde hat mich wieder.“

(„A merde má mě zase.“)

SAMUEL BECKETT, WATT

UN

*Le printemps à Paris – il me donne suffisamment d'énergie
pour conquérir le monde. Ou au moins l'Angleterre.*

(Jaro v Paříži – dává mi dost síly k tomu,
abych dobyl celý svět. Nebo aspoň Anglii.)

PAUL-OVIDE-ROBIN DESCLOUS,
generál Napoleonových vojsk a údajný Josefinin milenec,
kterého u Waterloo zabila zbloudilá francouzská dělová koule

1

Vyšlo slunce a jaro se vřítlo do Paříže jako hormonální tsunami. Všem živým tvorům ve městě, od naparujících se holubů až po obvykle načuřené policajty, jako by se na tvář přilípnul úsměv. Chodníky byly dopoledne přecpané jako jindy, ale teď jako by Paří-

žany procházka ke stanici metra těšila, zatímco jindy skloní hlavy a ženou se jako parní válce. Kola k pronajmutí od firmy Vélíb' zmizela ze stojanů brzy, protože i občasní cyklisté se rozhodli vyrazit do práce trasou s malebnými výhledy. Dívky skoro přes noc usoudily, že sezona legín a punčocháčů skončila, muži se na ulicích proměnili ve výry a jejich krky při pátrání po holých nohách najednou zvládaly rotaci o 360 stupňů.

Už se ukazovali i první turisté, i když zatím chodili po špičkách, asi jako hosté, co přijdou na mejdan moc brzy a je jim z toho trapně, ovšem jen dokud si nevšimnou, že tácy bufetu jsou plné lahůdek. A načasovali si to dokonale – vytahovací rolety u kaváren někam zmizely a terasy se vystavily slunci, takže se město změnilo v jedno velikánské divadlo pod širým nebem.

Vysoké platany kolem ulic mávaly tenkými letošními větvičkami jako nadšené děti a chrlily sněžnou vánici pylu, který vířil ve vzduchu a jehož částičky byly velké jako mušky a pichlavé jako ranní rozhovor s pařížským číšníkem. Dokonce i z kovových mřížek kolem kmenů tu a tam vykukovaly chomáče zeleně. Ty absurdně optimistické výhonky sice brzy oklovají ptáci nebo pomoči psi, ale prozatím ještě zvedaly hlavy skrz závěje pylu a špačky od cigaret a taky si užívaly pařížského jara.

Proč jsem to nedokázal i já?

Inu, bezprostředním důvodem bylo, že jsem zrovna seděl v kavárně v nóbl šestém *arrondissementu* a trpěl jsem jako zvíře. Byl bych zašel dovnitř, abych nemusel platit přírážku za obsluhu venku, ale ani to by mi nepomohlo. Číšník přede mě zrovna postavil kávu a vedle ní položil čokoládičku jako prezent podniku, velkou asi jako balené párátko, a účtenku, která spíš vypadala na to, že po mně chce, abych nějaké zemi eurozóny pomohl z dluhové pasti. Určitě si mě nespletl s partou u stolu přes uličku, kde se rodinka turistů pásala na haldě croissantů? „Excusez-moi,“ zavolal jsem na něj, ale zrovna se věnoval tortuře nějakého jiného hosta. Zaslechl jsem, že nějaká Američanka chce cappuccino. Proboha, ne, tohle nedělejte, pomyslel jsem si.

„Un cappuccino? Ce n'est pas San Francisco ici, madame,“ po-
chechtával se pingl.

Ona ale odmítla ustoupit. Rozhlédla se, přejela pohledem kožené
sedačky a mihající se číšníky v dlouhých zástěrách, zaposlouchala
se do cinkání lžiček na porcelánových šálcích.

„C'est un café ici, non?“ ujistila se s otřesným americkým přízvukem, jestli je opravdu v kavárně.

„Ofkous,“ vrátil jí to číšník. „Vy chtít un café crème?“

„Ne, chci cappuccino.“

Bylo by zábavné sledovat jejich zápolení – to, jak se číšník snaží
podrobit si zpupného vetřelce, i to, jak ta žena naivně očekává, že
ve francouzské kavárně dostane přesně to, co očekává – jenže právě
v tom okamžiku dovnitř vklusal důvod, proč jsem tu vůbec seděl, to-
tiž figura, která ve zdejším šik prostředí trčela jako cigaretový špa-
ček v talíři ústřic. I číšník sebou škubl.

Můj americký přítel Jake jako obvykle působil dojmem, že jde na
konkurz na roli mrtvolky vyplavené na pláži: jeho šaty klidně moh-
lo dva dny žužlat hejno sardinek a dlouhé blond vlasy zřejmě s lás-
kou nakadeřil stoupající příliv. Jediným prvkem symetrie na jeho
somnambulně oholeném obličejí byl úsměv od ucha k uchu.

„Hej, Paul, beau tempo, ha? Merci že jsi přišloval, čéče,“ pravil svou
neopakovatelnou frangličtinou. Patří totiž mezi lidi, kteří se novému
jazyku učí výhradně tak, že si z mozku vyhazují kusy toho sta-
rého. Za těch zhruba deset let, co už žije v Paříži, se mu podařilo
rozvařit francouzštinu i americkou angličtinu do žmolkovité ling-
vistické *soupe à l'oignon*. Jeden nikdy neví, co z toho vyleze: vývar,
krutony, nebo něco mezi tím?

„Tak jak to šlo?“ zeptal jsem se ho, jen co si přisedl.

„Formidábilně, čéče, adorovala je.“

Přikývl jsem, ačkoli tomu bylo těžko uvěřit. „Ona“ totiž byla lite-
rární agentka, „je“ zase Jakeovy básně, a „adorovat“, natož obdi-
vovat, nebyla činnost, ke které by se příčetný člověk kdy uchýlil, co
se jeho básní týče. Lepší výrazy by byly buď „přežít“, anebo „muž-

ně snášet“. Na té směsici přibližných rýmů a nesnesitelně popisné pornografie bylo cosi, z čeho jste zatoužili jít a vsunout ukazovák do elektrického ořezávatka, abyste to přehlušili jinou a menší bolestí.

„Opravdu tě *pozvala* k sobě? Myslím jako *po tom*, co jsi jí poslal ukázky?“ Ze všech sil jsem se snažil, aby mi na hlase nebyla poznat nevěřícnost.

„Oui, čéče,“ odpověděl Jake a vyndal si z kapsy paklík tabáku a papírky. Nějak se mu nedařilo sžít se se zákazem kouření ve francouzských kavárnách. „Řek mi o ní jeden známej. Je spisovatel. No, teda tvrdí, že je spisovatel, ale ještě nic nedopsal do konce – je to Francouz –, ale prostě mi sdělal... eee... sdílnul...“

„Sdělil?“ napověděl jsem. Jakmile Jake vrhl svou francouzštinou nasáklou mysl do příliš složitých konstrukcí ve své mateřštině, mohlo to konverzaci zaseknout i na hodiny.

„Jo, voilà – sdělil, že ta agentice proslavovává français spisovatele ve světě. Víš, ona prosázнула, teda prosázela jednoho scenáristu do Hollywoodu. Znáš ten film, jak ten kluk potká tu holku, ale vlastně je to její duch, protože ona je v komatě?“

„Znám.“ Myslel tím nejprodávanejšího autora Francie, na jehož první román si koupil práva Spielberg ještě před tím, než to vůbec vyšlo, a to celé právě díky téhle pařížské literární agentce. „A ty si myslíš, že se Spielberg bude zajímat i o tvoje básně?“ zeptal jsem se. Neviděl jsem to jako reálnou možnost... leda by se v Hollywoodu probudil nečekaný zájem o veršované hardcore porno. Jake ale pro praktické záležitosti neměl smysl, a tak dál brebentil a vykládal mi, jak to bylo. Takhle nadšeného jsem ho neviděl od té doby, co náhodou narazil na skupinu delegátek z konference za záchranu ohrožených jazyků světa. Vzhledem k tomu, že si jako životní cíl vytkl mít sex se ženami všech národností, co jich na světě je, bylo to pro něj jako narazit na hromadu nehlídaných cigaretových papírků.

„Napsnul jsem pejzý spécialement pro ni, víš, inspirovanou tím příběhem o komatě. Chceš to slyšet?“

„Eee...“ Jak se zdvořile říká „Proboha, jen to ne“? Nedostal jsem šanci na to přijít.

„Holka, i když jsi v komatě, chtěl bych mít doma tě...“

„Ovšem, Jakeu, jsem v obraze.“ Ale radši bych ten obraz rozřezal a rám spálil.

„Nevadí, že jsi v bezvědomí, hlavně že budíš libido mé.“

„Takže ty jsi jí poslal *tohle*, a stejně tě pozvala k sobě?“

Místo odpovědi se Jake jen zazubil a přikývl. Cigaretu už měl v puse, rozhlížel se, kdo mu připálí, a děsně se divil, že tu nikdo nekouří.

„Dokonce zavolala k sobě do pracovny kolegové, aby si to poslyšeli,“ pokračoval, „a všichni hned pochopnuli moje ironie. Smáli se nonstop.“

Ký to div, pomyslel jsem si.

„Prostě je *adorovala*, čče,“ vykládal. „Řeknula mi, ať, eee...“

Zadíval se do blba, jako by si chtěl vychutnat ten kouzelný okamžik, kdy mu někdo řekl, že se mu líbí jeho básně – nebo že je přinejmenším dokáže snést bez pomoci sedativ – „...ať jdu pryč,“ dokončil to.

„Řekla ti, ať jdeš pryč?“ Jako by do místnosti nečekaně pronikl paprsek slunce příčetnosti.

„Jo, a ať se vrátnu, až je tradukuju.“

„Tradukuju?“

„Jo, jasně, do jiný langváže. Ať zase přijdu, až to tradukuju do deseti jinejch langváží. Aby to mohla prodat do světa.“ Už jsem to chápal. Přeložit jeho básně do deseti jazyků? To bylo jak sdělit dvoumetrovému uchazeči o místo žokeje, ať se nevrací, dokud nebude měřit metr pade. Čili ať se nevrací nikdy.

„Můžu požádat svoje expřítelkyně, aby mi pomohly,“ vykládal nadšeně Jake. „Třeba Li, ta ze Severní Koreje, nebo Jamani ze Saúdský tý, a taky, eh, monsieur?“

Už jsem se strachoval, že Jake hodlá navrhnout číšníkovi, aby si stříhl nějakou obtížnější překladovou pasáž, ale on se ho jen zeptal, jestli nemá oheň.

„Non, monsieur,“ odpověděl číšník podle pravdy. Jake to ale pořád

nějak ne a ne pochopit, a tak dál držel tu ožižlanou věc v puse a doufal, že se zázračně zjeví někdo se zapalovačem.

„Ukončila náš dohovor, jen protože musela jít na párty,“ ohlásil mi pyšně. „Má narozeniny, jinak by dál poslouchovala moje oeuvre.“ Odmělčel se a podle toho, jak sebou cigareta zacukala, bylo poznat, že ho něco napadlo. „Merde!“ vybafl, až po nás všichni v kavárně otočili hlavy. „Musím jí napsat pejzý k narozeninám, improvizaci. Oui!“

Nemohl jsem si pomoci, musel jsem sebou škubnout.

„Musím,“ zopakoval a šátral ve zmuchlaném saku po propisce. „Zajdu za ní hned!“ Nabíral na síle jako sesuv půdy, co se chystá zasypat nic netušící vísku.

„Pošli jí e-mail,“ zaprosil jsem.

„Ne, mnohem lepší, když to performuju en direct. Vrátím se k nim do kanceláře, mají tam interkom. Budu jí to rapovat přímo z ulice.“

„Určitě je to dobrý nápad?“

„Ale oui.“

Vstal a v očích mu hořely plamínky závažného poslání. Odcházel a prosliněná cigareta mu v puse nadsakovala nahoru dolů v rytmu rodící se poémy.

Chudák ženská, řekl jsem si. Až do dneška ji práce literární agentky určitě bavila – obtěžování nakladatelů a pořád nějaké ty pracovní obědy a koktejlové večírky. Teď uvidí odvrácenou stranu svojí branže. A navíc na vlastní narozeniny. Potřásl jsem hlavou, abych se zbavil myšlenek na to utrpení, které Jake agentce vbrzku způsobí. Ale marně. Napadlo mě, co by asi mohlo být obdobou strčení prstu do elektrického ořezávátka. Aha, už vím, hádka s pinglem v nóbl francouzské kavárně.

„Monsieur?“ zavola jsem na něj, když šel kolem. Nevěnoval mi pozornost a loudal se k dámě, co se snažila si objednat „sanfranciskou“ kávu. Zastavil se u jejího stolu, otočil se a obřadně jí předložil učebnicové cappuccino s bílou čepicí ve vysoké sklenici. Umělecké dílo v odstínech smetanové a béžové. Musel jsem se zasmát. Držko-

val, ale nakonec jí přinesl přesně to, co chtěla, jen ji za trest nechal čekat o pár minut déle.

„Ah, merci,“ zapředla nadšeně.

Nato číšník přešel ke mně a opovržlivě se na mě zadíval. Takže mě přece jen slyšel.

„Monsieur?“ prohlásil.

Přichystal jsem si bojovný projev. „Měl jsem espresso,“ hodlal jsem mu povědět svou nejlepší francouzštinou, „ale vy jste mi dal účet za celé menu du jour, non?“

Jenže jsem se k tomu bůhvíproč nedokázal přimět. Snad to bylo tím, jak té turistce naservíroval cappuccino, anebo jak si mě nejdřív jakoby nevšiml a pak šel rovnou ke mně. Nakonec to asi není až takový nafrněný hajzlík. Prostě jen všechno dělá, jak je zvyklý to dělat.

„Je voudrais payer, s'il vous plaît,“ uculil jsem se.

Nějak z toho jara měknu.

2

Moje osobní *printemps* se ale poněkud zatáhlo mráčky hned pár minut nato, když mi zazvonil telefon.

„Půle?“

Jen jediný člověk mi říká takhle, jen jediný ustrnul někde v „půli“ mezi tím, jak mě vyslovují Francouzi (krátce, „Pol“), a správnou výslovností.

„Bonjour, Jean-Marie,“ odpověděl jsem. „Neměli jsme se sejít až příští týden?“

„Měli, ale mám teď chvíli čas. Můžeš přijít? Jsem v Sixième.“

„Vida, to já taky.“

„Výtečné, tak přijed' na...“ A nadiktoval mi adresu.

„Bezva, jasně. Jsem tam za deset minut.“

Pokud to neznělo patričně nadšeně, pak proto, že jsem se ze schůz-

ky s Jeanem-Mariem snažil nějak vykroutit, asi jako se člověk moc nežene k doktorovi na očkování proti chřipce. Z obojího, jak jsem tušil, našinec odchází s pocitem, že bylo ublíženo stejné části jeho těla.

Jean-Marie je chlapík, který mi šéfoval v mojí první práci v Paříži, pak mě nespravedlivě vyrazil a nato se mi vnutil jako spolumajitel čajovny, kterou jsem založil a rozjel; využil mých dočasných finančních potíží a urval si padesát procent firmy. Schůzky s ním nebývaly příjemné nikdy. Byl jakousi francouzskou směskou Silvia Berlusconiho a prodavače ojetin, jen v poctivosti za oběma ještě o kusanec pokulhával. K tomu připočtete napoleonský komplex. Jak to pěkně formuloval jeden můj pařížský přítel, byl zkrátka z těch lidí, kterým není rozumné půjčovat kozu. (Pařížané dávno nechali své venkovské kořeny vyhnít, ale jak vidno, jejich genetická paměť si nadále vybavuje, jaké hrůzy můžete vytrpět, když zapůjčujete dobytek nepravým lidem.)

Malér byl v tom, že schůzce s nejspolehlivějším mužem v Paříži se vyhnout nedá, pokud je někdo, řekněme já, bez práce a bydlí v podnájmu v mansardě tak titěrné, že musí prodavačky v *boulangerie* vždycky poprosit, ať mu bagety překrojí na půl, aby se mu vešly do kuchyňky. A Jeanovi-Mariemu se musí nechat, že má styky, a styky jsou přesně to, co v Paříži potřebujete, abyste se takové mansardy zbavili a obalili se trochu hotovostí.

Povolal mě na adresu kousek za bulvárem Saint-Germain. Kancelář má rozhodně úplně jinde než tady v Latinské čtvrti, ale rád se tu poflakuje, aby si dodal na intelektuálském lesku. I když na jeho velkoobchodu s masnými výrobky nic intelektuálního není.

A ještě typičtější pro Jeana-Marieho bylo, že uvedl jen adresu, ne název kavárny nebo kancelářské budovy. K čemu to utajení?

Když jsem tam dorazil, záhada se ještě prohloubila. Šlo o levnou jídelnu v newyorském stylu, která se jmenovala American's Dream. To bude jistě nějaký omyl a nemyslím tím jen ten úchylný apostrof a písmeno S za ním, ale to celé. Jakže, Jean-Marie, francouzský ma-

jitel společnosti, jež má hodnotu mnoha milionů eur, který nosí obleky tak drahé, že máte chuť se k nim modlit jako ke zlatému teleti – a ve falešné americké jídelně?

Vešel jsem a do nosu mě hned praštila teplá zatuchlina složená z vůně jídla a z konverzace. Měli tu skoro plno a klientelu tvořili hlavně dospívající Pařížané a jejich krajané jen o něco starší, tak po dvacítce. Zvláštní, řekl jsem si. Samí zazobanci z jedné z nejzazobanějších čtvrtí ve městě. Proč vysedávají u těchto umělohmotných stolků jako ze závodní jídelny?

Bylo to jako plahočit se rozpadajícím se chudinským sídlištěm a na jednou narazit na nabitý koktejlový bar. Totálně nepatřičné.

A v koutě jednoho boxu pro čtyři seděl Jean-Marie a v ruce třímal veliký bílý hrnek s kafem. Zubil se na mě a podle všeho obšťastňoval nějakým strašně vtipným bonmotem překrásnou tmavovlásku, která seděla vedle něj. Ona se zdvořile smála a tím mu dávala důvod, aby jí mohl sevřít rameno. Pane na nebi, pomyslel jsem si cestou k jejich stolu, ta je snad mladší než jeho dcera. Nemohlo jí být víc než pětadvacet, byla to čistokrevná *Parisienne* s vlasy staženými do ohonu: výkonná, ale sexy. Rty měla namalované rudou rtěnkou a na sobě bílou blůzu zapnutou téměř ke krku, jako kdyby se pevně rozhodla nikomu nedat nahlédnout do údolíčka mezi řadry; paradoxně díky tomu byla ještě přitažlivější.

„Á, Půle, ty jsi mě našel!“ Chytil mě za napřaženou ruku a div že mě nepřitáhl k sobě přes stůl.

„No... jistě. Dal jsi mi adresu,“ připustil jsem skromně.

„Tento mladý Angličan mě zná velmi dobře,“ oznámil dívce přesně s tím měkkým francouzským přízvukem, z něhož se kolenní česky mladičkových Angličanek mění v huspeninu. „Příliš dobře.“ Hlučně se zasmál a poplácal mě po rameni. „Tohle je Amandine,“ doplnil; a než jsem se stačil rozmyslet, jestli jí mám potřást rukou, nebo ji políbit na tvář, natáhla štíhlou ruku s dokonalou manikúrou a na kratičkou chvílinku mi stiskla dlaň. „Amandine je moje... jak se říká *stagiaire*?“ zeptal se Jean-Marie.

„Praktikantka. Ahoj Paule,“ prohlásila ona s lehce transatlantickým přízvukem. Odhadl jsem, že ji maminka a papínek asi poslali na nějakou americkou obchodní školu.

„Ano, praktikantka. A nemusíš se obtěžovat s tou svojí strašlivou francouzštinou, Půle,“ dodal mile Jean-Marie. „Amandine mluví výtečně anglicky. I když je teprve praktikantka, už je to nová hvězda naší firmy.“

No, spíš hvězdička, pomyslel jsem si. Chudák holka. Pokusil jsem se na ni povzbudivě usmát, ale dívala se do země, jako by si pod stolem s něčím hrála.

Jean-Marie se tvářil ještě nafoukaněji než kdy jindy, pokud to je v lidských možnostech. I za běžných okolností míval výraz naznačující, že právě přefíkl hollywoodskou herečku a pod jejím polštářem našel vítězný loterijní tiket. Teď se zubil, jako kdyby zrovna zjistil, jak z trusu pařížských holubů vyrábět zlato.

Ale musel jsem uznat, že vypadá dobře. Byl štíhlejší, než když jsem ho viděl posledně, a elegantnější; počínající kouty měl hladce vyholené a to mu dodávalo lehce výhružný výraz. Předtím vypadal prostě jen vyčůraně, teď už nebezpečně vyčůraně.

„Jak to jde u VianDiffusion?“ zeptal jsem se a se zlomyslným uspokojením jsem si všiml, že sebou cukl. Jean-Marie mi nikdy neodpustil, že jsem ho upozornil na jistý trapný fakt, když svého času vymyslel firemní značku pro svou mezinárodní divizi: totiž že VD Exporters není dobré jméno pro potravinářskou firmu, protože VD je anglická zkratka pro pohlavní choroby.

„Perfektně,“ odpověděl. „Dodáváme maso i pro tenhle podnik, víš? A když nám Amandine pomůže, ovládneme svět.“ Znovu ji poplácal po hřbetu ruky.

Tentokrát se ovšem Amandine nesmála tolik, snad proto, že jsem u toho byl jako divák. Předstírala, že ji to pobavilo, ale na chvíli se mi podívala do očí a já jako bych si tam přečetl něco na způsob „hlavně si nemysli, že mě baví, když tohle dělá“.

„Když je řeč o mase... co si objednat?“ prohlásila s exemplárně ka-

mennou tváří. „Jistě.“ Jean-Marie pozvedl ruku řádně zatíženou masivními rolexkami a zamával na chlapíka u pokladny. „Kevin je majitelem podniku,“ oznámil mi. Jak jinak, Jean-Marie přece nebude jednat s nějakým podržtaškou.

Kevin přišel k nám. Okamžitě jsem zjistil, že to není Kevin. Byl to „Ke-VÍÍN“, Francouz s anglickým jménem keltského původu, jakých je tu fůra, od nespočtu Brendanů („Brén-DÁÁN“) až po všechny Dylany („Dy-LÁN“). A stejně jako všichni šikézni Pařížané mezi osmnácti a pětatřiceti měl taky husté vlasy, neoholenou chlapeckou tvář a na ní výraz, jako by pořád váhal, jestli teda hetero, nebo radši ne.

„Bonjour, Monsieur Martin,“ rozplýval se a třásl Jeanu-Mariemu rukou s přesně tou psí vděčností, jakou je majitel restaurace povinován svému dodavateli masných výrobků. Představili jsme se a on se u Amandine zdržel o ždibíček déle než u nás. Takže přece jen hetero. „Alors, que prendrez-vous?“ zeptal se nás Kevin, co si dáme, a nachystal si propisku a bloček. „Voulez-vous juste coffee and toast, ou pancakes avec bacon? Ou peut-être le total breakfast?“

Vyvalil jsem oči. Když nepočítám Jakea, v životě jsem neslyšel podobnou splácáninu francouzštiny s angličtinou.

„Moi, je prends pancakes avec maple syrup,“ prohlásila Amandine bez mrknutí oka. „Neměla jsem dnes ráno breakfast.“

Od setkání s Jakem jsem nic nejedl, a tak jsem se rozhodl vrhnout se po hlavě do té kulinární frangličtiny.

„Deux slices de toast, s'il vous plaît,“ povídám, „a hodně tento... butter. A taky scrambled eggs avec deux pieces of bacon, très well done.“

„Oukej.“ Kevin si to prostě všechno zapsal.

Ještě šílenější bylo, že Jean-Marie na to nijak nereagoval. A přitom se nechal zvolit do jednoho obecního zastupitelstva za krajně pravicovou partaj, co nejspíš prosazovala povinnou školní výuku *pétanque* a zákaz zmínek o Waterloo v učebnicích dějepisu a která zuřivě bránila francouzské tradice, jako je třeba právo ustřelit hlavu

jakémukoli ohroženému druhu, který vletí do francouzského vzdušného prostoru. Čekal bych od něj, že bude nemilosrdně vyžadovat jídelní lístek ve francouzštině, ale kdepak, on si s klidem dal „toast avec butter“, jen dodal, že si musí hlídat váhu, „na rozdíl od naší krásné Amandine, která je dokonalá od přírody“. Zase ji stiskl, tentokrát na paži, a já jsem si zase všiml, že si pod stolem s něčím pohrává. Ať je to pepřový sprej, zatoužil jsem.

Když Ke-VÍÍN odešel, Jean-Marie na mě začal valit dojaté vzpomínky na to, jak jsme se posledně bavili o jídelničcích v angličtině a francouzštině. Já ovšem dojat nebyl, protože mi tím jen rval štychy z ne zcela zahojené a hluboké finanční rány.

„Pamatuješ se, Půle, jak ti dali tu *immense* ... jak se tomu říká – *amende*?“

„Pokutu,“ zafuněl jsem.

„Ano, třicet tisíc euro, že? Huáá!“ Se špatně hraným soucitem se zašklebil. „Když Půl založil čajovnu,“ začal vysvětlovat Amandine, „měl na menu příliš mnoho angličtiny a nepřeložené. Podívej se, jak jsou na tohle“ – a zvedl v ruce zdejší rozkládací plastový jídelníček – „jak tady jsou na to opatrní. Všechno přeložili maličkými francouzskými písmenky. Všechno se musí přeložit, to je přímo francouzská nemoc. Eee... francouzská nemoc? Není to něco sprostého?“ Ha-las-ně se rozesmál.

„Ano, znamená to pohlavní nemoc,“ přikývla Amandine a zmohla se na úsměv.

„Taková ta, proti jakým se my dívky musíme chránit.“

„No ovšem, ovšem, ochrana,“ prohlásil Jean-Marie najednou vážným tónem. „Doufám, že taky nějakou nosíš. Máš něco přímo v kabelce?“

A Amandine, místo aby ho pokropila pepřovým sprejem, anebo mu zabodla vidličku do ruky, se jen usmála, jako kdyby její šéfík řekl kdovíco vtipného.

Ach jo, co všechno jen musejí tyhle pracující Francouzky snášet, pomyslel jsem si.

„Půl to svoje menu nepřeložil vůbec,“ pokračoval Jean-Marie. „Nepadli ho kvůli... kvůli čemu to bylo? Cup of tea?“

„Ovšem,“ přikývl jsem. „Úřady měly strach, že pokud tam nebude napsáno ‚tassede thé‘, Francouzi by si mysleli, že nabízím kafač s kyselinou sírovou.“

„Třicet tisíc eur? Za tohle?“ Amandine nasadila opravdu otřesený výraz, a taky aby ne.

„Naštěstí jsem mu finančně vypomohl a zachránil jsem ho,“ zaržal radostně Jean-Marie a pak se odmlčel, jako by čekal, že si vlezu pod stůl a dám mu najevo vděk. „Půl ze začátku nebyl nadšený, ale jak to říkají Angličané? Konec vše naprasí?“

„Teď jsi to trefil na hlavičku,“ souhlasil jsem.

„Každopádně,“ pokračoval Jean-Marie, „protože jsem koupil polovinu jeho firmy, teď jsme na tom dost dobře a chceme expandovat.“

Právě kvůli tomu jsme se měli sejít – chtěli jsme probrat plány na otevření druhé čajovny, což byl nápad, do kterého jsem sice byl zamilovaný, ale na který jsem jaksi neměl.

„Proto ses chtěl sejít tady?“ zeptal jsem se ho. „Abys mi ukázal, jak se správně píše menu?“

„Ne, to vůbec ne. Nebo skoro vůbec ne. Chtěl jsem tě seznámit s Amandine, protože nám pomůže s papírováním.“

„Paráda,“ řekl jsem zcela upřímně. Když na něj budeme dva, určitě se bude s Jeanem-Mariem jednat snáz. Sdílená bolest – poloviční bolest. I když... on je s to rozdělovat bolest v tuplovaných dávkách, aby to vynahradil.

„Ano, taky doufám, že to bude příjemné,“ přidala se Amandine, jen na můj vkus s příliš velkým důrazem na slově „doufám“. „Musíme vymyslet jméno pro druhou čajovnu. Mám pár nápadů...“

Z kouta, kde seděl Jean-Marie, se ozvalo odfrknutí.

„O tom si promluvíme na příští schůzce,“ prohlásil. „Dnes chci, abyste se zamysleli nad něčím jiným.“ Přešel do spikleneckého šepotu: „Slyšeli jste o tom americkém obchodníkovi, co zarazil olivy

do salátů podávaných v aerolinkách?“ Přikývli jsme a hned se nám vybavila profláknutá historka o chlapíkovi, který jen touhle změnou v jídelníčku ušetřil miliony. „Psalo se, že je to génius. Ale není to pravda. Nedokázal, jak se to říká? Myslet kreativně?“ Neopravil jsem ho. „Správné řešení nebylo odstranit olivy,“ pokračoval Jean-Marie. „Správné bylo odstranit celé jídlo. Už žádné jídlo zdarma v letadle! To byla ta geniální idea.“ Až si vzdychl, jako ho to dojalo. „Teď chtějí po pasažérech, aby stáli, a dokonce jim berou i záchody. Za chvíli dají pryč i pilota, ne?“

„Jasně, a pak nejspíš i křídla,“ přikývl jsem. „Co to vlastně navrhuješ, Jeane-Marie? Čajovnu bez židlí, bez toalet a nejspíš i bez čaje?“ „Ne, ne, ne,“ odpověděl zcela vážně. „Chci jen, abyste o tom principu přemýšleli do příští schůzky.“

Než jsem se stačil zeptat, o čem to sakra herdek mluví, přinesl nám Kevin jídlo, začal ho servírovat a k tomu znovu odříkával tu blátivou směsku angličtiny s francouzštinou. Pustil jsem se do toho a musel jsem uznat, že to je dobré. Ne až tak dobré a určitě ne v tak okázale velkých porcích jako ve skutečné jídelně ve skutečné Americe, ale rozhodně to přišlo k chuti. Začínal jsem chápat, proč tu mají plno.

„Voilà. Tout va bien?“ chtěl vědět Kevin.

„Très bien,“ přikývl Jean-Marie a objal kolem ramenou jednou rukou Amandine a druhou mě. „Tout est parfait.“

„Ale já mám dotaz,“ řekl jsem Kevinovi anglicky. „Proč jste to tu nazvali *American's Dream*? Proč ne *American Dream*?“

„Aha, jízť.“ Kevin se zatvářil filozoficky a posloužil mi stejnou řečí. „My zme roz'odli, šé to je postátně hlupší uíznamovje. *American's Dream*! Že to sen jednoho Amerišana, nebo o Amerišanovi, nebo dokonsé pro Amerišana? Kdo je sybžet toho sna a kdo je obžet? A co je ten zén?“

Polož Francouzi pitomou otázku – dostaneš pitomou francouzskou odpověď.

„Vy šápete?“ zeptal se mě.

„Ano,“ přikývl jsem raději. „Nad slunce jasně.“ Když se Kevin odporoučel, podíval jsem se na Amandine a stihli jsme kratičký pohled z oka do oka ještě předtím, než nám to překazil Jean-Marie.

„Mimochodem, Půle,“ prohlásil, „ty hledáš práci, že? Ale v čajovně pomáhat nechceš, že?“

Přikývl jsem. Maká jich tam pět, proč bych měl jednomu brát místo? „Tak zavolej tuhle dámu.“ Okázalým obloukem vytáhl velikou bílou vizitku a pak mi ji pohybem krupiéra přisunul po stole blíž. Stálo na ní typicky francouzské mnohadílné jméno, tuším Marie-Dominique Maintenon-Dechérizy, a vedle logo francouzské vlády: trikolóra prolnutá s profilem Mariany, symbolu revoluce, která ale vypadá k nakousnutí a bez vrásečky, jako kdyby ta jejich *République* byla postpubertální díblík a ne dvousetletá protivná čuza.

„Ministerstvo kultury?“ přečetl jsem. „Co bych tak pro ně mohl dělat?“

„Zavolej Marie-Dominique a zeptej se. Aha, ještě něco.“ Přiložil si prst ke spánku a špatně sehrál, jako že se na něco rozpomněl. „Benoît mi pověděl nějaké zajímavé novinky.“ Benoît je syn Jeana-Marieho. Dělá teď šéfa čajovny. „Prý viděl Alexu, jak fotografuje podnik.“ Upustil jsem vidličku.

„Alexa je jeho bývalá přítelkyně,“ informoval úslužně Amandine. „Opustila ho kvůli... co to bylo? Ir? Anebo japonská lesbička? Ale ovšem, oboje, že?“

Zcela přesně byl on Iroameričan a ona z Kambodže, ale kdo by se hádal.

„A Benoît ví určitě, že to byla ona?“ zeptal jsem se.

„Ovšem. Mluvil s ní.“

„Proč by fotila čajovnu?“

„To nevím. Tobě nevolala? Možná má moc práce s přítelem a přítelkyní, ne? To musí ubírat hodně energie, že? Že?“ Jean-Marie nadšením div nechrochtal, pokukoval mnohoznačně po Amandine – a já najednou věděl zcela jistě, že z téhle jídelny musím vypadnout, co nejdřív to půjde.

Proč jen, přemítal jsem, když jsem vyletěl ze dveří rovnou do skupinky hlučně flirtujících teenagerů, proč jen si po každém setkání s Jeanem-Mariem připadám, jako by mě protáhl jedním ze svých strojů na zpracování masa a nadělal ze mě sekanou?

3

Stačil jsem jen přejít přes ulici a už mi začal zvonit telefon. Otráveně jsem se na něj podíval. Neznámé číslo. Nebo mi přece jen něco připomíná? Vylovil jsem vizitku od Jeana-Marieho. Ano, je to ono – ta dáma z ministerstva. Kruci pytlík, řekl jsem si, ta je ale nedočkavá. Nebo ji Jean-Marie zrovna navedl, ať mi zavolá. Každopádně jsem se rozhodl dělat okolky, vrazil jsem mobil zpátky do nejhlubší kapsy, vybral si úzkou uličku bez aut a vyrazil k řece.

Měl jsem namířeno k île de la Cité, ostrovu na Seině, který má tvar myšího hovínka a na němž se kdysi zrodilo město pařížské. Ostrůvek ovšem urazil notný kus cesty – od doby, kdy na něm žil nepočetný kmen komáry oštípaných Galů – a dnes na něm je nejen gotická katedrála, ale také bezpochyby ten nejnepraktičtější umístěný květinový trh v Evropě. Pokud si chcete zakoupit obrovitánský olivový stromek v květináči, kam bude lepší se vypravit než na trh uprostřed velkoměsta, ve kterém se prakticky nedá zaparkovat?

Ale i tak jsem měl k Marché aux Fleurs velice pěkný vztah, protože se mi líbí jeho protáhlé skleníky a miniaturní velkoměstská džungle z pokojových rostlin.

Kdykoli musíte přes Seinu, vždycky stojí za to si zajít a přivonět ke kvetoucím pomerančovníkům, k listům fíků nebo prostě k tomu, co zrovna roční doba nabízí. Ten den jsem navíc dobře věděl, že si nějaké příjemné vůně budu muset preventivně nabrat plný nos, abych to utrpení přestál.

Šel jsem totiž na prefekturu, která je přímo naproti květinové trž-

nici, a chtěl jsem si vyměnit svůj britský řidičák za francouzský. Šlo o povinnou výměnu; dostal jsem spolehlivé informace (od Jakea) v tom smyslu, že to musím udělat, pokud se chci vyhnout nutnosti skládat ve Francii znovu zkoušky, jako se to stalo jemu. A že mu to sežralo měsíce času, než se opakovaně prodral nelidským testem z francouzského silničního zákonodárství („Když se na křižovatce blížíte k červené, měl/a byste (a) zabrzdit, (b) šlápnout na plyn, (c) co je to červená?“), nemluvě o třech pokusech prokličkovat v doprovodu zkušebního komisaře nějakou pařížskou dopravní zácpou. Nakonec si našel autoškolu až na okraji města, na zbrusu novém předměstí obklopeném širokými bulváry a kruhovými objezdy amerického střihu a tam složil zkoušku u komisaře, který byl „dobrý přítel“ jeho instruktora z autoškoly. A to je ze země, kde se jezdí vpravo. Takže pro mě bude lepší si vyměnit papíry. Jak Jake dodal, špatné na tom je jediné to, že budu muset na prefekturu.

Už jen z téhle informace jsem dostal sto chutí se opít a vybourat se v citroënu. Právě *Préfecture* byla dějištěm mé první šarvátky s francouzským úřednictvem; stalo se to už krátce po mém příjezdu do Paříže, tedy před zhruba dvěma roky, kdy jsem byl nemilosrdně vtažen do začarovaného kruhu typu „nedáme vám povolení k pobytu, pokud nepředložíte čerstvý účet za elektřinu“ plus „účet za elektřinu nedostanete, pokud nemáte povolení k pobytu“. Tehdy jsem jim musel nechat okopírovat tolik papírů, že mi firma Xerox nabídla část akcií.

Aspoň že tentokrát budu potřebovat jen řidičák, pas, dvě fotky (o kterých na stránkách prefektury psali, že musejí být „identické“, jako kdyby jim tam chodily zástupy cvoků, co přinesou jednu fotku svoji a jednu svého psa) a vyplněnou žádost o výměnu řidičského průkazu, kterou si ovšem lze vyzvednout jen na prefektuře. Na webové stránky je nedali, dle mého odhadu proto, že tím by se všechno příliš zjednodušilo. Ale co, říkal jsem si, neměl by být problém si o formulář říct a při čekání ho vyplnit. Francie je nakonec země logiky, *n'est-ce pas?*

Po vzpružujícím doušku nakyslé vůně listů kumquatu jsem vyrazil přes náměstí k impozantnímu šedému paláci s dvojicí věžiček, kde sídlí ústředí pařížské policie. Budova vypadá, jako že Napoleon toužil po něčem velkolepém, co bude zachycovat jeho ideál imperiálního řádu, ale zároveň nakázal architektovi, aby stavba také ztělesňovala ducha francouzské byrokracie: totiž její neproniknutelnost. Postavil jsem se do fronty patřičně podmračených lidí před střežným hlavním vchodem.

Dalších dvacet minut jsem se přískoky vpřed blížil ke dvěma členům ochranky v modrých sakách, kteří všem prohrabovali batůžky a kabelky. Podle toho, co jsem viděl, se dá bomba pronést do ústředí pařížské policie tak, že ji schováte v kabelce až na dno, protože tak hluboko bezpečáci nikdy nedohrábli. Další možností je být dostatečně atraktivní ženou. Vypadalo to, že dívky pěkných tváří a bujných tvarů jsou tu mimo podezření.

Po té symbolické protiteroristické prohlídce jsem podle šipek došel do místnosti, kterou zřejmě tým psychologů zařídil podle požadavku na maximální depresivitu. Barevné ladění: hnusovitě žlutá plus hypotermicky modrá; sedačky uspořádané do dvou půlkruhů proti sobě, aby každý viděl všechny ostatní a všichni tak násobili své zoufalství; nad tím vším nízko visící strop podobný hustému bouřkovému mraku. Už tu čekalo přes třicet vystresovaných lidí, kteří přeskakovali pohledy z mobilů na neon s pořadovými čísly a zpět. Pokaždé, když se uvolnilo jedno ze dvou okének, zablikalo červené číslo. Vzal jsem si z automatu u stěny lístek. Číslo 888. Stačilo natočit bokem, aby mi tiket sliboval tři věčnosti čekání, což je trochu moc dlouho i na poměry francouzských čekáren. Na neonu zablikalo 851. Paráda, dost času, abych si nechal narůst plnovous.

Všiml jsem si, že pár lidí šlo s dotazem rovnou k okýnkům. S tímto pařížským zvykem jsem již byl dobře obeznámen: „Cože, jít do fronty? *Moi?* To bude nějaké nedorozumění.“

Všichni takoví se ale museli zklamaně vrátit, posadit se a jen otupěle upírat zraky na svoje číslo, jako by to byl rozsudek smrti.

O pouhých dvacet partií pasiánsu na mobilu a o všehovšudy deset esemesek typu „hádej, co zrovna dělám“ později zablikalo číslo 888. Vykročil jsem k prosklenému okénku a snažil jsem se potlačit všechnu netrpělivost. Zkušenost mi jasně říká, že u francouzského úředníka dostanete jednu jedinou šanci.

Pokud podlehnete zoufalství, v mžiku jste navěky venku ze dveří.

„Bonjour,“ pozdravil jsem dámu karibského vzhledu, která seděla za sklem potápaným otisky prstů.

„Bonjour,“ odpověděla. Zatím by to šlo. Prohlédla si a pak zmačkala můj lístek s číslem 888 a pořád se tvářila vcelku přátelsky. Tohle bude brnkačka.

„Je viens changer mon permis de conduire anglais,“ oznámil jsem jí, že jsem si přišel vyměnit anglický řidičák, a u toho jsem se usmíval, jako kdybychom měli za tři minuty sedět na Saint-Michel a dávat si na oslavu úspěšné transakce koktejl.

„Ce n'est pas ici, ça,“ odpověděla. To se nedělá tady. Takže na ten náš *kir royal* můžu zapomenout.

„Pas ici?“

„Ne, musíte na svou prefekturu,“ vysvětlila.

„Mais ici, c'est la Préfecture,“ namítl jsem, že tohle přeci je prefektura, ne že ne.

„Oui, ici, c'est la Préfecture.“

Jakýmsi zázrakem jsme říkali oba totéž.

„No tak jsem tady.“

Zasténala a na mžik obrátila oči v sloup, jako by hledala pomoc shůry.

„Ne, tohle je *la* Préfecture,“ řekla polopatickou francouzštinou určenou pro natvrdlé cizince. „Vy potřebujete *votre* préfecture.“

„Ale já bydlím v Paříži. Tohle je moje *préfecture*.“

„Ne, vy spadáte pod oddělení ve vašem arrondissementu. Kde bydlíte?“

„V osmnáctém,“ odpověděl jsem. Zrovna jsem žil v Jakeově bytečku, protože on ho vyklidil a nastěhoval se k jedné své přítelkyni.

„Aha.“ Vyfukala něco do počítače, vytiskla mi adresu na zadní stranu policejního propagačního plakátu a výsledek mi podstrčila pod okénkem. „Musíte jít sem,“ povídá.

Tou dobou, po hodině a půl ve dvou frontách a po jednom směšném rozhovoru, ve mně už zoufalství vřelo jako islandská sopka, která co nevidět vybuchne a znemožní všem letadlům dva týdny přistávat v Paříži. Ale stejně jako islandská hora jsem to zatím udržel v sobě.

„Mohl bych dostat jeden ten formulář?“ požádal jsem ji.

„Oui, oui.“ Vstala, vyšla z kancelářičky a po chvilence se vrátila se svazečkem papírů. „Voilà,“ řekla a prostrčila je pod okýnkem. „Bonne journée,“ popřála mi.

Journée? Fakt *journée*? Je to možné, že venku je ještě denní světlo?

4

Nejbližší stanice metra je Cité. Je na lince 4, kterou teprve postupně modernizují. Když ráno jede hodně lidí do práce, jediným způsobem, jak získat místo k sezení v jednom z těch vyklepaných starých vagonů, je přespát a držet si ho přes noc. Jinak musíte stát a snášet dloubance loktem do ledvin a kýchance do obličeje. Teď už ale dopoledne pokročilo a většina Pařížanů se zabarikádovala v kancelářích, takže zavládl klid. Ba co víc, příjemná nálada. Když jsou cestující pařížského metra v nejhorší formě, i měsíc chcíplá ryba proti nim vypadá jako estrádní komik, ale dneska jako by je postihl pravý opak sezonní afektivní poruchy, jinak známé jako „vánoční nálada“; teď spíš jako by trpěli jakýmsi pozitivním předávkováním jarem. Všude samá křiklavá trička a milé výrazy. Nikdo nereptal, dokonce ani když vypadl proud a souprava se propadla do tmy a se skřípěním se zastavila v tunelu mezi stanicemi. Z reproduktorů se ozvalo děsivě zakvílení a po něm hlas, patřící patrně robotickému mimozemšťanovi, který nám chce oznámit, že Země byla obsazena vesmírným

agresorem. Byl to ovšem řidič soupravy, který nám co nejhlasitěji sdělil, že „kakašinafak pišiviši gavakak“.

„Díky, vy nám taky,“ ucedila nějaká dáma a všichni kolem ní se rozesmáli.

Po několika minutách jsme se zase hrkavě rozjeli, já se v poklidu uvelebil na svém rohovém místě a vyplňoval jsem žádost. I když byla tak obsáhlá, nebylo to nijak obtížné.

Žádné chytáky, jako že bych měl uvést jména posledních tří vítězů Velké ceny Monaka nebo seřadit modely renaultů chronologicky. A všechny potřebné fotokopie jsem měl s sebou. Start sice trochu ulitý, ale teď už se cílová páska doufejme blíží.

Když jsem vyšel ze stanice metra, podíval jsem se na ten plakátek. Uváděl adresu místní Police de Proximité – šlo o policisty, co chodí hodně na obchůzky a jsou pro lidi vždycky po ruce. Poslední dobou kolem toho byl pořádný mediální rozruch – vláda se snažila překlenout propast mezi francouzskou policií a veřejností tím, že policisty dostane jaksi blíž k lidem, a to ne jen proto, aby se do nich lépe trefovalo kamením. Tím podivnější bylo, že jsem půl hodiny před polednem našel policejní stanici zavřenou. Přes dveře kovová mříž, zamřížovaná okna zavřená na okenice. Jo, jasně, *proximité*.

Na mříži přilepená cedulka, že na této stanici se úřaduje pouze odpoledne, a u toho adresa nejbližšího komisařství, což bylo asi deset minut pěšky odsud. Docela štreka, pomyslel jsem si, hlavně pokud vás pronásledují lupiči nebo jste zrovna našli kufr plný kokainu. (A než se zeptáte, ano, Jake nebydlel zrovna v jedné z těch částí Paříže, které s oblibou zabírají v hollywoodských filmech o mladých Američanech ve značkovém oblečení, kteří se tu do sebe zamilovávají.)

Aspoň že na komisařství měli otevřeno – i když „otevřeno“ je relativní pojem. V téhle čtvrti nechali raději jediný vchod (když nepočítáme velikou bránu, která se odsouvala do strany a vpouštěla dovnitř hlídkové vozy) s dveřmi ze silného skla, vedoucí k dalšímu neprůstřelnému okénku.

Zazvonil jsem, nasadil jsem výraz nevinátka pro bezpečnostní kameru nad bzučákem, ve dveřích cvaklo a otevřely se.

Vešel jsem a na protější straně skla se objevil policista; hubený a bleďý zhruba třicátník v bílé košili. Nevypadal na to, že by jeho životním hobby byla co největší *proximité* s místní populací.

„Bonjour,“ řekl jsem do mikrofону – a on se zatvářil překvapeně, jako kdyby sem všichni ostatní chodili mu sprostě nadávat.

„Bonjour, monsieur.“

Pověděl jsem mu, kvůli čemu tu jsem, a dal jsem mu formuláře. Nebo spíš jsem je napěchoval do kovového šuplíku, který mi byl přisunut a pak zase zatažen dovnitř, patrně abych nedostal šanci ukousnout mu prst.

„Vous êtes anglais,“ všiml si.

„Oui,“ přiznal jsem se.

„Moc lidí od vás kvůli tomuhle nechodí. Většinou to bývají lidé z východní Evropy.“

„Možná je pro nás těžší do Francie dojet autem. To víte, pod mořem...“

Policista se mému zeměpisnému šprýmu ušklíbl.

„Jak dlouho žijete ve Francii?“ zeptal se a listoval mými formuláři.

„Asi dva roky.“

„Takže víc než rok?“ Listování formuláři ustalo, což bylo zlověstné.

„Vy myslíte jako nepřetržitě?“ zeptal jsem se. „Nepřetržitě tady bydlím jen asi půl roku. Před tím jsem byl v Americe. Promiňte, nepochopil jsem to správně. Angličan, co byste chtěl.“

Těhle moudrosti vás styky s francouzským úřednictvem naučí rychle: když jsi v nouzi, hraj si na blbečka z ciziny. Policista znovu rozložil moje papíry a zeptal se, jestli moje adresa je trvalá.

„Ano,“ odpověděl jsem, přestože bylo jasné, že Jake ze mě může udělat každou chvíli bezdomovce, pokud, anebo spíše jakmile mu poslední přítelkyně dá kopačky. Jeho vztahy se většinou spíš než soužití podobaly souboji.

„Dejte mi svůj anglický řidičský průkaz,“ požádal policajt a kovové

šuple znovu třísklo a dojelo ke mně. Upustil jsem průkaz do něj, kov cvakl a div mi neusekl ruku. „Necháme si ho, dokud nebude žádost vyřízena.“

„Cože? A jak dlouho?“ zajímalo mě.

Pokrčil rameny. „Jak kdy. Tři týdny?“

Zaskučel jsem. „A proč si ho nemůžu nechat? Máte přece fotokopie.“

Odpovědí mi bylo jen další pokrčení rameny.

„Až bude průkaz hotov, zavoláme vám,“ oznámil mi a dovolil si sotva znatelné pobavené pousmání nad tím, jakou tíseň mi způsobuje odloučení od mého milovaného anglického dokumentu. „Bonne journée, monsieur.“

5

„Merde,“ ohlásil jsem holubům při zpáteční cestě do Jakeova bytu. Místo aby odlétli, jen na mě mile vrkali, takže mě přepadl pocit viny z toho, že se zpěčuji té všeobecné, hystericky nadšené jarní euforii. Jenže já měl k nakrknutosti dobré důvody, a nemyslím jen ten, že můj řidičák se ocitl v péči policie. Byl jsem v Paříži už několik týdnů a musel jsem se dívat, jak všechny moje plány bere vítr, jako by to byl jarní pyl. Mobilní cateringová firma, do které jsem vkládal tolik nadějí, se už nevzpamatovala z fiaska při svatební hostině dcery Jeana-Marieho na jihu Francie. Ale copak to byla moje chyba, že začala s takovým zpožděním? Práce v kuchyni se prostě krapítek opozdí, když dojde k pokusu o atentát na hvězdného hosta svatby, pana prezidenta republiky. A nikdo mi nemůže vyčítat ani následné otravy z jídla – to vám poví každý z branže, jak těžko se v kuchyni udržuje hygiena, když do ní vtrhne tlupa agentů francouzské tajné služby a dožaduje se, aby všechny ryby v pekáčích byly podrobeny zkoumání, jestli neobsahují výbušniny.

Takže jsem švorc – a proto jsem tak vděčně přijal Jakeovu nabídku, abych se utábořil u něj v bytě. Samozřejmě že ta nabídka byla dvou-sečná zbraň.

Jake je bezva kamarád a pomohl mi dostat se z několika průšvihů, ale že by uměl zútulňovat domácnost, to tedy ne. Bydlet u něj, to bylo něco jako půjčit si cizí neprané spodáry. Ne, to není fér. On totiž není špindíra, jen si nevšímá, co je kolem něj, takže patrně vůbec nezaznamenal ani to, že pánev na jedné ze dvou elektrických plotýnek jeho sporáku je plná špačků z cigaret, které plovou v zatuchlé, temné kapalině. Nejspíš jednu cigaretu v pánvi omylem zamáchl a pak podvědomě usoudil, že to je přesně to místo, kam patří všechny jeho nedohulené, vlastnoručně balené vajgly.

Čímž se vysvětluje, proč si vyžádalo celý den tvrdé dřiny, než jsem z bytu udělal místo, ve kterém bude člověk se všemi funkčními smysly schopen přespát.

Na tom bytě ale zase bylo výhodné, že byl vysoko nad širokým bulvárem, takže mě jen málokdy vzbudil rambajz, který tu už před úsvitem dělají popeláři a metaři. Většinou jsem si mohl přispat až do doby, kdy první zběsilí řidiči začali cestou do práce troubit a túrovat motory.

Byl jsem v nejvyšším, šestém patře, v přebudovaném bytě pro služku, čili *chambre de bonne*. Říkám přebudovaném, ale nestalo se tu nic víc, než že nějaký důmyslný spekulant narval do jednoho rohu pidisprchový pidikout, do dalšího cosi na způsob toalety a k jedné stěně připlácl dřež; podlahové plochy po tom všem zbylo akorát tolik, aby si hypotetická služka mohla lehnout, pokud se stočí do klučíčka. A na to místo majitel bytu vmáchl starobylou skládací pohovku, kterou měli správně odvézt do muzea ortopedických mučících nástrojů. Jakmile seženu dost peněz na to, abych podmázl nějakého pařížského realitního agenta, takže se bude obtěžovat mou žádostí a sežene mi byt lidských rozměrů, padám odsud.

Vyšel jsem po schodech nahoru a v bytě jsem okamžitě rozevřel dokořán jediné okno, což byla součást mých déletrvajících snah dostat

dovnitř několik atomů kyslíku a rozředit odér Jakeova osvěžovače vzduchu značky Old Tobacco. Dole na ulici nějaký řidič střídavě troubil a řval na celou čtvrť, to vše v marné naději, že ten chlápek, co zaparkoval do druhé řady a zablokoval ho, se odněkud vrátí a nechá ho odjet. Dvě dámy z druhého a třetího patra se hlukem nenechaly rušit a dál pečovaly o rostlinky na balkonech.

Bydlely v bytech zde známých jako *deuxième droite* a *quatrième droite*, což znamená, že dveře do jejich bytů byly v příslušných patrech po pravé straně od vás, když jste šli nahoru.

Obě měly typicky pařížské falešné balkony – to je dosti krutý architektonický šprým, při kterém stavitel vystrčí kousek před okno složité litinové mřížoví, aby vytvořil dojem, že budova má *balcons*. Ty dvě dámy středního věku si mřížoví ověsily nádobami s rostlinstvem a dnes příčinlivě obdělávaly půdu v nich, jako by se dřely na rýžových políčkách, i když jejich jedinou úrodou byly červené pelargonie, ty všudypřítomné pařížské květiny. Harmonická jarní scénka. Ovšem jen do chvíle, než žena ze čtvrtého patra vytasila plastovou konvičku a začala zalévat, takže se menší monzunový liják snesl i na květiny dámy z druhého patra (a při té příležitosti též na její hlavu).

Dáma ctihodného vzhledu ječivě vypálila nahoru obvinění, že ten vodopád byl spuštěn záměrně, a když se odpovědi nedočkala, přimělo ji to k sérii nadávek stejně barvitých jako její pelargonie. Posledních pár dnů jsem si dělal seznam jejich oblíbených vulgarismů – a i dnes mě přiměla doběhnout si pro propisku a zaznamenat nový úlovek: *pisseuse de chiottes de merde*, což, pokud jsem to přes troubení klaksonu zachytil dobře, znamená něco jako chcavě-hovnový hajzlík. Působivě názorné.

Sprostopalba měla obvykle ten následek, že vylákala z doupěte staříka, který bydlel pode mnou v pátém (*cinquième gauche*). Byl to samotář, který podle všeho nedělal vůbec nic jiného, než že řval z okna a krmil holuby, kteří se proto pravidelně shlukovali na jeho okně jako nadšený pelichající fanklub.

A jak jinak, za chvíli jsem spatřil, jak se v pátém patře sune ven roz-cuchané šedé temeno jeho hlavy.

„Enculé!“ vypálil hlučně velmi sprosté francouzské slovo označující oběť sodomie. „Pétasse!“ – to se zase dá přeložit jako „prdlavka“. „Va chier!“ Doslova „jdi se vysrat“ – přímočařejší variace na „jdi do hoven“.

Naštěstí mi Jake poradil, jak mám jeho výlevy ztlumit.

Zdola se dál rozléhalo „Enculé!“, „Pétasse!“ a „Va chier!“, takže jsem se vyklonil přes římsu a zařval jsem: „Connard!“, což znamená přibližně „Pičusi!“

A opravdu, jako zázrakem to všem *enculés* učinilo přítrž, i když v tomto případě to zřejmě navíc přesvědčilo šoféra troubícího dole na ulici, aby to vzdal a našel nějaké jiné řešení svého parkovacího problému.

Všechny ty události ve mně vzbudily pocit viny za to, že jsem ještě nezavolał té dámě z ministerstva kultury. Řvu si tady samé sprostárny, a přitom si upírám zdvořilou konverzaci a možná i nabídku práce. Vylovil jsem z kapsy mobil a zavolał jsem přijaté číslo.

„Allô?“ Hlas se ozval okamžitě, byl ženský a velmi zvučný.

„Bonjour,“ řekl jsem. „J'aimerais parler avec...“ Kruciš, jak se ta ženská jmenuje? Anne-Valérie, ale jak dál, i když možná že spíš Jeanne-Bernadette nebo tak něco.

„Avec qui?“ vybařl na mě hlas.

Velmi rád bych odpověděl, ale zrovna jsem svíral v zubech cíp bundy a cloumal jsem jím v marné snaze vydolovat z kapsy její vizitku.

„C'est Pol Wess?“ Znělo to jako obvinění.

Vyplivl jsem bundu a řekl jsem, že ano. Nejspíš mě prozradil přízvuk.

„Bonjour, c'est Marie-Dominique Maintenon-Dechéry.“ No ovšem-že, pomyslel jsem si. Jak jsem to mohl zapomenout?

„Dobrý den, vy jste mi volala?“ vymáčkl jsem svou vratkou francouzštinou. „Je n'ai pas...“ Nevěděl jsem ale, jak přesvědčivě olhat, že jsem jí to nevzal.

„Eee... vy jste volala a já jsem to nevzal.“ Trochu neurvalé, ale aspoň to je pravda.

Zeptala se mě velice pomalu, jestli mám chvíli času a můžu si s ní promluvit.

„Bien sûr,“ ujistil jsem ji a moje francouzština se s každou větou lepšila.

„Skvělé. Co vám o mně řekl Jean-Marie?“ chtěla vědět.

Sumíroval jsem si v hlavě větu o tom, že mi ji popsal jako někoho významného z ministerstva kultury, ale dědek z pátého patra mě předběhl.

„Pétasse!“ zaskučel.

„Pardon?“ Hlas Marie-Dominique zněl překvapeně.

„Promiňte,“ omluvil jsem se a snažil se vymyslet nějaké vysvětlení toho, že mám sousedy zjevně trpící velkoměstskou variantou Tourettova syndromu.

„Enculé!“ ozvalo se zdola.

„Monsieur Wess?“

„Va chier!“

„C-co?“

„Okamžiček,“ řekl jsem Marie-Dominique a vyklonil jsem se z okna.

„Connard!“ zařval jsem a s uspokojením sledoval, jak se želví hlava zatahuje do krunýře bytu.

„Tout va bien?“ zeptala se Marie-Dominique a zjevně už litovala, že jsem se jí přece jen ozval.

„C'est pas moi,“ improvizoval jsem. „No, to s tím connard, c'est moi, ale to ostatní enculé a pétasse, c'est pas moi.“

„Tak kdo to byl?“ zajímala se.

„L'homme au cinquième. Il est... pošuk.“

Naštěstí pro mě je syndrom zmagořených sousedů v Paříži dost rozšířený, takže mi odpustila a navrhla, že bychom si mohli uspokojivěji promluvit, kdybych přišel k ní do kanceláře.

„Très bien,“ souhlasil jsem. Při troše štěstí na sebe při osobním setkání nebudeme muset tolik halekat. Domluvili jsme se na zítřek

a pak jsem to čistě ze zvědavosti prubnul a zeptal jsem se, jakou práci by pro mě měla.

Řekla, že uvidím, ale že podle toho, co jí o mně vykládal Jean-Marie, by to místo bylo „parfait pour vous“. A hýkavě se zasmála.

„A tak, a řekl vám Jean-Marie, že jsem... un peu excentrique?“ zeptal jsem se.

„Výstřednost“ je anglický stereotyp, který Francouze vždy spolehlivě uklidní. „Podle toho jste mě poznala?“

„Ne. Podle vašeho telefonního čísla.“

„No ovšem, jak jinak.“ Blbče blbá. Jak spolehlivě pohnojit přijímací pohovor, lekce č. 1. Řekli jsme si „au revoir“ a já jsem se vrátil k oknu.

„Connard!“ zařval jsem sám na sebe. „Enculé!“

Udělalo mi to až překvapivě dobře.

DEUX

Mon père était fonctionnaire et ma mère ne travaillait pas non plus.

(Otec byl státní úředník a máma toho taky moc nenapracovala.)

FRANCOUZSKÝ KOMIK COLUCHE,

který zahynul v roce 1986 při nehodě na motorce.

Nebo se to tak tvrdí...

1

Druhý den dopoledne mi zavolal Jake. A že prý se mu včera nepovedlo literární agentce odrecitovat do interkomu tu báseň k narozeninám. Údajně se spojení přerušilo už po dvou třech verších – jak jinak, řekl jsem si, když nejspíš vyrvala sluchátko ze zdi.

Jake mi dále sdělil, že se rozhodl „vzít svůj den“, čímž myslel, že nepůjde do práce. Na své bagetyездеjší si vydělával tím, že učil do-

spěl Francouze svojí verzi angličtiny; volky nevolky mi to připadalo asi jako brát u notorika lekce rovnováhy.

„Asi jsem našelnu, co řešeršuješ,“ prohlásil.

„Já žádné řešerše nedělal,“ namítl jsem.

„Ale ne,“ povídá Jake, „já myslel to, co – však víš – co shoníváš. Shoňuješ. Sháňuješ?“ Měl už ve slovesech takový hokej, že považoval za jistější rozložit sázky rovnoměrně.

„Myslíš, co sháním?“ Dobře, ale mluví o práci, o slušném bytě, anebo o čem?

„Jo, čče, jsem teď v le Marais na café s několika belles filles.“

„Copak ty už nežiješ s tou holkou, odkud ona to vlastně byla, z Libye? Nebo ze Sýrie?“ Jeho poslední objev patřil mezi ty, které Jake čerpal z nedávno objeveného nevysychajícího pramene družek: totiž z emigrantek hrnoucích se do Paříže z nepokojných zemí blízkého a středního Východu a severní Afriky.

„Z Jemene,“ opravil mě.

„Tuhle jsi mi přece vykládal, jak jsi do ní blázen.“

„Už s ní nechodím,“ odpověděl.

„A to se od ní stěhuješ? Znamená to, že si mám hledat jiné bydlení?“ Proti všemu očekávání se mi náhle život zkomplikoval ještě víc.

„Ne, zatím ne. To ona kvituje apartmán.“

„Z toho bytu odejde ona? Proč?“

„Dostala dopis. Je v nebezpečí deportace. Je vyhnaná, ale oni tvrzují, že je ilegální imigrant. Francie je pro ně dost merde, čče. Ale naštěstí pro mě zaplatila na šest měsíců nájem napřed. Ale jak říkám, jsem teď s několika belles filles a jedna z nich by pro tebe byla perfektní.“

„Proč?“

„Má masivní apartmá. A platěj ho její rodiče, čče. *Žádný nájemný*.“ V Jakeově citovém vesmíru hrálo těchhle pár slabik asi takovou úlohu jako u většiny lidí *je t'aime*. Vždycky to byly klíčky (doslova) ke smysluplnému vztahu s ním.

„Tak proč ji nebalíš sám?“ zeptal jsem se. „Na dobu, až ti vyprší ta jemenská záloha.“

„Já jsem baloval, čéče. Dokonce jsem jí napsal pejzý. Sexy báseň.“
„A jí se nelíbila?“ Pokusil jsem se dostat do hlasu aspoň trochu nevěřičnosti.

„Řeknula mi, že je na ni moc silná. Ale ty, Paule,“ pokračoval, „ty máš tyhle jeunes filles s potlačnutou sexualitou rád, n'est-ce pas? Navíc je z Nouvelle Zélandy a dělá jeden absolymán fascinující projekt – musíš se na to přijít podívat. Jako že maintenant.“

Se stále silnějším pocitem, že tenhle den je na mě už teď nějak příliš vyčerpávající, jsem si nechal esemeskou poslat adresu.

2

Čtvrť Marais prostě nemůžete nemilovat. Neplatí to tak jednoznačně pro její střed, přečpaný turisty, kteří se hrnou tu do obchodního domu BHV a tu zase na Vogézské náměstí, ale tím víc pro severní část, kde jsou úzké středověké uličky Marais temnější a klidnější a sem tam téměř zchátralé. Tady je hodně výtvarných galerií a butiků, které vám připomínají, že nejste na nějakém zpustlém předměstí, ale dělají to bez spousty frustrovaných šoférů, kvůli kterým se nedá jen tak chodit, a taky tu nemusíte toužebně litovat, že nemáte na to, abyste bydleli v tomhle zámečku podobném *hôtel particulier*, na tamtom malebném dlážděném dvorku nebo v mansardě pod tamtou středověkou střechou.

Dokonce je tu i moc pěkná nákupní zóna v ulici, která si hraje na starou Paříž a kupodivu se jí to daří. V rue de Bretagne jsou opravdové *boulangeries*, jedna *charcuterie*, a dokonce i obchod se sýry – a samozřejmě taky hodně nevyhnutelných realitek, jak jinak.

A právě kousek od rue de Bretagne jsem našel Jakea, jak hulí jednu z těch svých ručně balených cigaret. Stál na pásu dlažby tak úzkým, že spíš než za chodník byste ho označili za krajnici, a povídal si s vysokou, elegantní dívkou, která stála zády ke mně. Ne že bych si stě-

žoval – i na ta záda se dívalo pěkně. Na sobě měla věčnou a neměnnou módní uniformu správné *Parisienné*: krátkou koženou bundu (v jejím případě krvavě rudou) a těsné džíny; odhalené kotníky trůnily na pozoruhodně vysokých podpatcích.

„Hej, Paule!“ Jake na mě zamával cigaretou, takže vyslal do vzduchu vlny tabákové vůně, a ona se ke mně otočila. Čelní pohled byl ještě lepší. Byla velmi štíhlá a skoro nenalíčená, když nepočítáte šarlatovou rtěnku a svůdné šmouhy očních stínů jako u Kleopatry. Díky tmavému a vyklenutému obočí vypadala, jako by ji na celém světě něco permanentně rozveselovalo. Così jako veselá existencialistka – náramná vzácnost.

Po seznámení jsme si dali obligátní dobance na tváře a já byl rád, že jsem si i přes svou mizernou náladu dal tu práci a vzal si čisté džíny a pěknou košili: růžovou, od Paula Smithe; díky listovému vzoru jemně naznačovala, že se zrovna chystá vypučet do květu.

Představili jsme se jeden druhému – jmenuje se Marsha – a já po bůhvíkolikáté přemítal, kde Jake tyhle holky bere. Ten den byl poměrně slušně oblečený (na svoje poměry) – měl na sobě plátěné kalhoty a bílou košili, která vypadala, jako by ji zrovna protáhli myčkou na auta; horší bylo, že bafal cigaretu, která smrděla, jako by si ji ubalil z velbloudího trusu. Napadlo mě, jestli mu ji nedala jako krutý vtip na rozloučenou jeho jemenská přítelkyně.

„Nemohl bys aspoň toho smraďocha namířit někam jinam?“ zaprosil jsem, když se na mně pokusil vykonat pařížský chlapácký polibek.

„Jou,“ přidala se Marsha, „muséli sme ho dostat ven z kráma.“ Nebo něco, co znělo podobně. Ale jistě, Jake mi přece říkal, že je z Nového Zélandu, tak musí mluvit jako hobit.

„To je tvůj obchod?“ zeptal jsem se jí. Pokud ano, je to zklamání. Úzká výloha byla skoro prázdná, jak se to u všech hogo fogo výloh sluší, byly v ní jen tři kabelky různých velikostí, od „jen na cigarety a kreditky“ až po „co koukáte, kam si asi mám dát tu flašku Evianu?“, a všechny byly zamotané do barevné kostkované vlněné látky.

Vedle každé kabelky byla ručně psaná cenovka – a upřímně řečeno, kdybych měl na vybranou, raději bych ty peníze použil jako zálohu na nájemné na nějaký byt v Marais.

Takže se mi ulevilo, když odpověděla, že ne, její obchod to není, a nabídla se, že mě vezme dovnitř a představí mě skutečným majitelkám, Mitzi a Connie.

Nechal jsem přirozeně Marshu vejít první, využil jsem té příležitosti a ukázal jsem Jakeovi zdvižené palce.

„Kde jsi k ní přišel?“ zeptal jsem se šeptem.

„V klytýrním sántru Bolívie.“ Typická jakeovská odpověď.

Vevnitř nebyli žádní zákazníci, což mě vzhledem ke zdejší cenové hladině moc nepřekvapilo, a dlouhé, úzké místnosti vévodily závěsy, deky a látky z různobarevného tartanu. Jasná barva látek kontrastovala se sytější hnědou barvou stropních trámů. Všechno to vypadalo velice nóbl – a jako všechny nóbl věci v Paříži to mělo připomínat devatenácté století.

U stolku o kus dál stály dvě třicátnice a probíraly se vzorkovnicí látek. Vypadaly jako dvojčata, která se jen omylem narodila na dvou různých světadílech. Stejně velké, se stejnými dlouhými černými vlasy, ale jedna bílá Asiatka a druhá snědá Jihoameričanka. Byly menší, na sobě měly džíny a sáčka z růžovožlutého tartanu; patrně barvy jednoho z těch skotských klanů, co si víc potrpí na módu.

Ukázalo se, že Asiatka je Mitzi – budu se pak muset Jakea zeptat, odkud přesně je. Jak ho znám, nejspíš Laosanka, anebo bude z některé z těch středoasijských republik, co nikdy nevím, jak se přesně píšou. Connie byla zkratka z Concepción a ona sama byla z Bolívie. Dostal jsem dvě mlaskavé pusy přibližně do oblasti několik centimetrů nad tvář a dámy mi vysvětlily, že provozují obchod s textilem, nazvaný *Tissus de Vérité*, že samy navrhují vzory látek a ty pak prodávají módním domům, anebo z nich vyrábějí vlastní oděvy a kabelky.

„A to jméno znamená co?“ zajímal jsem se.

„Ále, to je slovní hříčka,“ zahihňala se Mitzi. To mi došlo i bez ní – prakticky všechny obchody v Paříži mají žertovná jména.

„Ano, ale na co?“

„Ale no tak, Paule,“ zaúpěl Jake. „To je přece evidátní, čéče. Tkannina pravdy.“

„Jo, díky, Jakeu, ale co to *znamená*?“

Mitzi ani Connie nevládlly tak dobrou angličtinou, aby mě vyvedly z nevědomosti, a tak se do věci vložila Marsha.

„*Tissu de mensonges* je změt lží, jako když se zamotáš do lží. Ale *tissu* je taky textilní látka. Takže *tissues de verité* je změt nebo látka pravdy.“

„Vtipné,“ poblahopřál jsem jim a pochlubil jsem se, že jsem taky polovičním vlastníkem jedné slovní hříčky, totiž čajovny s názvem My Tea Is Rich. A dodal jsem, že mě čeká vymýšlení další třeskaté vtipnosti kolem slova čaj, pokud si s Jeanem-Mariem otevřeme druhý podnik.

„A nechceš si to otevřít tady?“ nadhodila Connie. „My odsud za týden odcházíme.“

Prekvapilo mě to, ale okamžitě mi bylo jasné, že to je skvělý nápad. Kousek dál na ulici jsem si všiml menší restauračky; prodávali tam sendviče, bylo to stylizované orientálně a jmenovalo se to Bread and Buddha. Další vtípek, a navíc v angličtině. Ostatně trocha konkurence by nám prospěla. Lidi většinou vyhledávají restaurace ve smečkách, a pokud si ulice získá pověst, že je tam hospod víc, jen jí to udělá dobře.

„Hele, to ne!“ vytrhla mě ze zasnění Marsha. „Holky!“

Všechny tři se daly do smíchu a mně došlo, že jsem se stal obětí holčičího žertu.

„Tady to přebírám *já*,“ vysvětlila Marsha. „Otevru si tu knihkupectví.“

„Jo,“ vložil se do věci Jake. „A bude taky *vydávávat* knihy. *Pejziji*.“

Najednou mi to bylo jasné: kromě místa v bytě nabízí Marsha i možnost vydat mu knihu. Dvojité jackpot. Nebo spíš jakepot.

„Ne jenom poezii,“ opravila ho Marsha. „Všechno. U e-knih to není problém.“